

Dkt. Anthony J. Tomasino, Uyahudi Kabla ya Yesu, Kipindi cha 13, Herode Mkuu

© 2024 Tony Tomasino na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Anthony Tomasino na mafundisho yake kuhusu Uyahudi kabla ya Yesu. Huu ni kipindi cha 13, Herode Mkuu.

Kwa hivyo, hatimaye tuko mwishoni, kwa kweli, wa kipindi cha kati ya Agano Jipya. Tunakaribia moja kwa moja siku za Agano Jipya, na tunakaribia mmoja wa watu wenye rangi nyingi zaidi wa enzi hii, mtu ambaye, kwa bahati nzuri, tunamjua mengi, mengi zaidi kuliko nitakavyoweza kushiriki katika kipindi hiki. Tunajua mengi kumhusu kwa sababu ya ukweli kwamba Josephus alitumia maelezo ya Nicholas wa Damasko, ambaye alikuwa katibu binafsi wa Herode, kama mwanahistoria wake binafsi, kama msingi wa kazi zake nyingi.

Kwa hivyo, kwa kweli tuna taarifa nyingi kuhusu Herode Mkuu, kama anavyojulikana. Sasa, iwe alikuwa mkuu au la, hilo ni suala la mtazamo. Watu wengi wanaojua chochote kuhusu Herode, watu wengi wa Agano Jipya, bila shaka, au watu ambao ni Wakristo, wanamjua kama mtu aliyefanya mauaji ya watu wasio na hatia, ambapo watoto walio karibu na Bethlehemu, walio chini ya umri wa miaka miwili, waliuawa na Herode alipokuwa akijaribu kupata ufalme dhidi ya tishio linalowezezana la Masihi.

Sasa, kuhusu mauaji ya watu wasio na hatia, ningelazimika kusema kwamba wasomi wengi hawaamini kwamba ni tukio la kihistoria. Sina shida nalo. Unaposoma kuhusu mambo mengine ambayo Herode alikuwa akifanya na aina ya matukio ambayo alihusika nayo, unapojua aina ya hofu aliyokuwa nayo na aina ya mtu aliyokuwa, nadhani kwamba kifo cha watoto wachanga kadhaa au zaidi hakingekuwa kitu ambacho kingekuwa nje ya uwezo wake si tu kufanya, bali hata kuweza kuepukana nacho katika siku hizo.

Kwa hivyo, wazo kwamba mauaji ya watu wasio na hatia ni jambo ambalo ni hadithi ya kichawi, hapana, nadhani ni jambo ambalo linaonyesha aina ya mtu ambaye alikuwa, haswa katika miaka yake ya baadaye. Mwanaume anaendeshwa sana na tamaa yake na pia na hofu yake. Na unashangaa kidogo, ningependa kuwa na wasifu wa kisaikolojia wa Herode Mkuu kwa sababu ni aina gani ya mambo yaliyotokea katika utoto wa mtu huyo ili kumfanya asijiamini na bado kuwa mkatili kabisa na labda mwitu kabisa yanaweza kuwa neno zuri kwa hilo, kama alivyokuwa.

Kwa hivyo, tayari tumezungumza kidogo kumhusu, bila shaka. Tunajua alikuwa mwana wa Antipater, gavana wa Idumaea . Alikuwa wa asili ya Waedomu na kwa hivyo hakuchukuliwa kuwa Myahudi mzuri.

Nina hakika watu wengi wangewakumbusha viongozi wa Yerusalemu kwamba Biblia inasema kwamba hakuna Mwedomi aliyepaswa kuingia katika kusanyiko la Bwana hadi kizazi cha saba. Lakini kwa vyovyote vile, Waedomu hawakuwa watu waliopendelewa. Hawakupendwa sana na Wayahudi kwa ujumla.

Aliteuliwa kuwa gavana wa Galilaya na mara moja akapata shida alipokomesha uasi wa Wagalilaya kwa ukali sana na kuwaua watu wengi huko. Herode anaelezewa kuwa mtu mwenye nguvu sana, mpanda farasi bora, shujaa mzuri, sifa zote nzuri ambazo ungetaka katika aina ya mtawala wa ufalme wa mwanadamu. Mara ya mwisho, kama tulivyokuwa tukisikia, Antigonos alivamia Yudea yapata mwaka wa 40 KK karibu na wakati huo, akawa mfalme, akajiweka kama mfalme na kuhani mkuu wa Yerusalemu, na Herode akalazimika kukimbia.

Kituo chake cha kwanza kwenye ndege yake kilikuwa Misri, ambapo labda alitarajia kumpata Mark Antony. Lakini hakumpata. Mark Antony alikuwa tayari ameondoka.

Mark Antony alikuwa tayari amerudi Roma. Kwa hivyo, kile ambacho Herode alipaswa kufanya ni kukopa pesa, na akafanya hivyo, pesa nyingi. Alikopa pesa nyingi kutoka kwa watu wengi na kununua njia yake ya kwenda Roma.

Sasa mara tu alipofika Roma, alitumia pesa zake vizuri. Huyu ni Mark Antony. Pia alipata hadhira na Mark Antony.

Bila shaka, alitoa rushwa na Mark Antony alihakikishiwa kwamba pesa zaidi zingekuja ikiwa angemrudisha katika nafasi ya mtawala katika nafasi fulani huko Yerusalemu, Yudea. Naam, Mark Antony alimfanyia Herode jambo ambalo labda lilikuwa zaidi ya ndoto ya Herode. Alienda mbele ya seneti ya Kirumi, na akamwasilisha Herode, mwana wa Antipater, na akaomba mtu huyu afanywe mfalme wa Yudea.

Nina uhakika kwamba hilo silo Herode alilotarajia, lakini hilo ndilo Mark Antony aliloomba. Na hivyo, seneti ilikubali ushauri na kumteua Herode kuwa mfalme wa Yudea mwaka wa 40 KK. Sasa, kuteuliwa kuwa mfalme wa Yudea na kuwa mfalme wa Yudea ni mambo mawili tofauti kwa sababu Warumi walikuwa tayari kabisa kumteua, lakini hawakuwa tayari kutoa wanajeshi wowote wakati huo ili kumtawaza kama mfalme wa Yudea.

Zaidi ya hayo, Herode hakuwa na pesa nyingi za kutumia wakati huu. Lakini alirudi Yudea na akafanikiwa kukusanya jeshi. Hatimaye, aliweza kuwashawishi Warumi wampe askari aliowahitaji, na ilibidi ashughulike na gavana ambaye alikuwa akikataa kabisa kushirikiana naye.

Gavana alikuwa akipokea rushwa kutoka kwa Antigonos, na mradi tu alikuwa akipata pesa kutoka kwa Antigonos, angepuuza tu kipande hicho kidogo cha karatasi kilichosema kwamba Herode Mkuu alikuwa mfalme. Kwa hivyo hatimaye, Warumi

walilazimika kumtetea na kumwamuru gavana ampe Herode rasilimali alizohitaji ili kujiweka kama mfalme na nafsi yake kama kuhani mkuu. Kwa hivyo, mara tu anapoingia Yerusalemu na wanajeshi wake wa Kirumi na kuwa na udhibiti wa mahali hapo, wanamwondoa Antigonus ofisini.

Na hapa kuna jambo la kuvutia linaloendelea kwa sababu inaonekana, katika hatua hii, Antigonus anauawa, jambo ambalo kwa kawaida Warumi wangemfanyia mfalme. Kwa hivyo ilionekana kama walifanya makubaliano ya kuvutia, lakini unapozingatia kwamba ni uzembe wao wenyewe uliomruhusu jamaa huyu kutoroka mara kwa mara, karibu huwezi kumlaumu Antigonus. Kama Warumi wangeacha milango wazi, angetoroka tu, atoke nje, na kujirudisha Yerusalemu.

Mojawapo ya mambo ambayo Herode aliamua kufanya mara moja ilikuwa ni kumuoa Mariamne, mjukuu wa Heraclius. Kwa njia hii alifikiri angekuwa akihakikisha uhusiano wake na kiti cha enzi. Aliamini kwamba hili lingehalalisha nafasi yake kama mfalme.

Sasa, kulikuwa na tatizo jingine na hili. Herode alikuwa tayari ameo. Alikuwa na mke mwingine na mwana wakati huu.

Na kwa sababu hii, alimfukuza mke wake mwingine, mke wake wa kwanza, pamoja na mwanawe. Inavyoonekana, hakuachana wakati huu, lakini Mariamne akawa mke wake na kwa muda tu. Hilo halingeendelea hivyo.

Kwa hivyo, utawala wa Herode kwa kawaida hugawanywa katika awamu tatu. Awamu ya kwanza inaitwa kipindi cha ujumuishaji. Hiyo inaanzia 37 hadi 27 KK.

Inamchukua kama miaka 10 kupata ufalme huu chini ya udhibiti wake. Sasa tuna makundi yote tofauti, tuna watu wote wanaopigana wao kwa wao, watu wote wanaomchukia, na Herode anajaribu kuchunga paka. Kwa hivyo inamchukua muda.

Baada ya kipindi cha ujumuishaji, tulikuwa na kipindi cha mafanikio, ambacho kilitoka 27 KK hadi 13 KK. Na kisha kipindi tunachokiita kipindi cha machafuko ya ndani. Naam, unajua, unaweza kupanua hilo kwa muda huu wote hapa.

Lakini hii ndiyo sifa kuu inayoonekana kuashiria miaka ya mwisho ya utawala wa Herode. Anapata shida nyingi nyumbani na katika familia. Hii iliendelea hadi wakati wa kifo chake mwaka wa 4 KK.

Kwa hivyo, ujumuishaji. Hebu tuzungumzie kuhusu kujaribu kuimarisha ufalme wake. Herode analazimika kushinda vikosi kadhaa vya uadui, na vinne nitakavyozungumzia hapa ni pamoja na watu wa Yudea, watu mashuhuri, Wahasmoni waliobaki, na mwishowe, Malkia Cleopatra, ambaye hampendi sana Herode.

Kwa hivyo, Wayahudi. Je, Wayahudi wana nini hapa? Kwanza kabisa, wanamchukia tu kwa sababu yeye si Myahudi kweli. Yeye ni nusu Myahudi tu.

Yeye ni Myahudi kwa namna fulani. Na kwa sababu yeye ni Myahudi kwa namna fulani, Wayahudi walimchukia. Hawakuwa wamesahau hata kile alichowafanyia watu huko Galilaya.

Ukatili wake ulikuwa umewaonya kwamba hakuwa mtu ambaye wangeweza kumwamini. Walihisi alikuwa amechukua kiti cha enzi. Kulikuwa na mawazo mawili hapa.

Tulikuwa na watu waliofikiri kwamba kiti cha enzi kilikuwa cha familia ya Wahasmoni na kwamba kwa kuwa hakuwa Mhasmoni, hapaswi kuwa na kiti cha enzi. Na kisha hapo, bila shaka, kulikuwa na ukoo wa kitamaduni zaidi, ambao ulisema kiti cha enzi cha Yerusalemu kilikuwa cha ukoo wa Mfalme Daudi, na kinapaswa kuwa mzao wa Daudi ambaye alikuwa na kiti cha enzi. Hakuna mtu aliyefikiri kwamba kiti cha enzi kinapaswa kuwa cha Mwidumaya.

Kwa hivyo, hapakuwa na mfano wowote kwa Herode kuwa mfalme wa Yudea. Walikuwa wamepitia mateso kama ukatili, si tu tukio huko Galilaya bali pia matukio mengine ya ukatili wake, ambapo alizuia ghasia kwa njia ambazo zilionekana kuwa za kikatili kabisa. Na alilazimisha aina fulani ya sheria ya kijeshi kwa watu.

Wakati mmoja katika utawala wake, alipiga marufuku mikusanyiko yote ya umma ya aina yoyote. Ikiwa kundi la watu lingepatikana likikutana mitaani, lingevunjwa mara moja, labda lingechukuliwa na kuhojiwa, au labda lingepigwa vizuri au kitu kama hicho. Mambo haya yote yaliwafanya watu wamchukie yeye na utawala wake.

Hawakutaka kabisa kumrushia machungwa kama walivyomrushia Alexander Janius machungwa kwa sababu walijua kwamba ilimaanisha kifo. Waungwana walikuwa na matatizo yao wenyewe. Sanhedrini ilikuwa ikidhibiti sehemu kubwa ya Yudea na ilikuwa kama uwepo thabiti.

Unapokuwa na mambo haya yote yanayoendelea kuhusu wana wa Heraclius na Aristobulus na Aristobulus, mtu mmoja katika haya yote amekuwa Sanhedrin, ambao wamekuwa wakijaribu kuweka mambo pamoja. Na Sanhedrin ilitumia nguvu nyingi. Gabinius alipogawanya ufalme katika wilaya hizi tano za utawala, kila moja ina baraza lake la utawala.

Mabaraza hayo tawala yalikuwa na mamlaka zaidi kuliko kuhani mkuu mwenyewe. Yaliwajibika kwa Warumi pekee. Kwa hivyo, watu hawa walikuwa wamezoea kunyoosha misuli yao, kwa mfano.

Naam, Herode aliiiondoa mamlaka ya Sanhedrini. Kimsingi aliondoa mamlaka yao yote ya kiraia. Herode alikuwa, tunaweza kusema, mtawala wa vitendo.

Mlango ulisimama naye. Na Sanhedrini bado ingeweza kuruhusu, bado iliruhusiwa kukusanyika. Wangeweza kushughulikia maswali ya kidini.

Lakini kuhusu masuala ya kiraia, kuhusu masuala ya sheria, Sanhedrini ilikuwa imeshindwa kushughulikia mambo ya aina hiyo. Sehemu nyingine ya wakuu, tunaweza kusema, ambayo Herode alilazimika kushughulika nayo ilikuwa dada yake mwenyewe, mwanamke aliyeitwa Salome. Na tena, hili litakuwa gumu kwa sababu watu wengi sana wana jina moja.

Huyu si Salome yuleyule anayecheza densi ya Mapazia Saba, ukitaka kufikiria hivyo. Lakini huyu ni Salome mwingine. Na yeye ni mwanamke wa kweli, kwa uchache, mwenye tamaa kubwa.

Waherode, Herode na dada yake, walikuwa matajiri, na Antipater alikuwa sheikh tajiri, lakini si kile ambacho mtu yeyote angewaita watu waliostaarabika. Walikuwa kama wakulima matajiri au kitu kama hicho. Ni kama mkwaruzo chini ya uso.

Utagundua kwamba veneer haiingii sana. Kwa hivyo, watu hawa walikuwa wakatili na walikuwa na tabia ya kutatua masuala yao kwa njia za vurugu. Na pia kulikuwa na kiasi fulani cha wivu hapa.

Salome aliwachukia sana Wahasmone, na hasa alimchukia mama yake Mariamne na Mariamne. Kwa hivyo, Salome alikuwa akimsababishia Herode matatizo kila mara na kujaribu kuchochea masuala. Na kuna uwezekano mkubwa kwamba alikuwa na mawazo yake mwenyewe labda awe malkia mwingine wa Yudea.

Nani anajua? Kwa hivyo, Wahasmoni na matatizo yao. Naam, miongoni mwa masuala ambayo Herode alikuwa nayo na watu hawa ni pamoja na mama mkwe wake mwenyewe. Na alikuwa amemwoa Mariamne, ambaye alikuwa mjukuu wa Hercules.

Na mama mkwe wake, Alexandra, alimtendea Herode dharau ya wazi. Hakufanya chochote kuhusu dharau yake kwa mtu huyu na alimwona kuwa chini ya binti yake. Sasa, unajua, hiyo ni kawaida kwa mama mkwe kwa njia fulani.

Lakini kwa upande mwingine, watu wengi si mama mkwe wa mtu mwenye kupenda mauaji makubwa. Kwa hivyo, unajua, lazima ufanye mambo haya kwa upole. Kwa hivyo, bila shaka Herode angemwondoa.

Lakini hakuhisi kama angeweza kuepuka kwa sababu, kwa bahati mbaya kwake, alikuwa na rafiki mkubwa mwenye nguvu sana. Unajua, rafiki yake mkubwa milele

alikuwa Cleopatra. Na kwa hivyo, Herode hakuweza kufanya mengi kuhusu Alexandra kwa sababu ya Cleopatra.

Na zaidi ya hayo, Cleopatra hakumpenda pia. Na tutafikia hilo zaidi baada ya muda mfupi. Kwa hivyo muda mfupi baada ya Herode kuwa mfalme, alimteua mtu kama kuhani mkuu ambaye alikuwa mtu wa kawaida ambaye alifikiri angekuwa salama na hangekuwa tishio kwa nguvu zake mwenyewe.

Alexandra hakupenda hili. Alitaka mwanawe mwenyewe, ambaye angekuwa kaka yake Mariamne, asimikwe kama kuhani mkuu badala yake. Alikuwa kijana wa miaka 16, inaonekana alikuwa mtu mzuri sana.

Na watu wote waliunga mkono sana awekwe kama kuhani mkuu. Wao, unajua, umri wa miaka 16 unaonekana mdogo sana kwa kuhani mkuu, lakini watu walikuwa nyuma yake. Alexandra alitaka.

Herode alichukia wazo hilo. Bila shaka, alichukia wazo hilo, kwa sababu angekuwa tishio kwa mamlaka ya Herode mwenyewe. Naam, hili lilisababisha matatizo kidogo.

Kleopatra alijinyoosha, na Mark Antony alimwamuru Herode amtawaze kijana huyo, Aristobulus, kama kuhani mkuu. Kwa hivyo, Herode alipanga ili kijana huyu apate ajali. Na ilitokea alipokuwa amejenga bwawa hili zuri na zuri ambapo angeweza kupoa wakati wa siku za joto za kiangazi.

Na kuhani mkuu mpya alikuwa akizunguka-zunguka kwenye bwawa la kuogelea na watumishi wawili. Na, oh mpenzi, uvamizi wao ulizidi kuwa mbaya, na kijana huyo akazama. Ndiyo.

Alexandra alilia mauaji ya umwagaji damu. Haikuwa mauaji ya umwagaji damu kabisa, lakini hakika ilikuwa mauaji. Lakini alilalamika, bila shaka, kwa Cleopatra, na Cleopatra alilalamika kwa Mark Antony, na Mark Antony alikuwa kama, eh, labda kile ambacho ningefanya.

Kwa vyovyote vile, kwa hivyo mama mkwe wake, mkewe, Mariamne, pia ni tatizo kwake kwa sababu Mariamne hajavutiwa sana na mumewe. Hii ni ndoa ya kisiasa, ndoa iliyopangwa, na kuna maswali kuhusu kama alimpenda kweli au la. Sasa, Herode alimpenda sana.

Alikuwa amejitolea kabisa kwa Mariamne. Ukweli kwamba hakumrudishia upendo kwa njia ile ile ulimuumiza na pia ulimfanya ajihisi kutokuwa na uhakika kidogo. Hebu tuzungumze kwa dakika moja kuhusu Cleopatra hapa.

Bila shaka, yeye ni rafiki wa Alexandra, lakini pia anataka kuongeza Palestina kwenye ufalme wake mwenyewe. Na yeye, Mark Antony, tafadhali unaweza kunipa

Palestina? Kwa nini alipendezwa sana na Palestina? Naam, sababu kadhaa, lakini moja ya sababu kuu ilikuwa ni kwa sababu ya mazao ya Palestina, na hasa miti ya tende iliyokuwa huko juu, ambayo ilitoa baadhi ya tende bora zaidi katika Mashariki ya Kati nzima, na angeweza kufanya pesa nyingi akiuza tende hizo. Ni jambo zuri hapa.

Angalia pua. Huyu anadaiwa kuwa mmoja wa wanawake warembo zaidi kuwahi kuishi. Sio kulingana na viwango vyetu vya urembo.

Pua ni kubwa sana na maarufu, lakini kwa Warumi, kuwa na pua kubwa kulionekana kama ishara ya uzuri na nguvu. Blaise Pascal, mwanafalsafa na mtaalamu wa hisabati, alitoa mzaha huu mdogo: Kama pua ya Cleopatra ingekuwa ndogo kidogo, uso wa dunia nzima ungebadilishwa.

Nukuu nzuri. Lakini ndiyo, kwa sababu alikuwa mrembo sana na alikuwa na pua nzuri sana, aliweza kumtongoza si Julius Caesar pekee bali pia Mark Antony. Kwa hivyo alipokea kutoka kwa Mark Antony ardhi kadhaa muhimu huko Palestina.

Na bila shaka, hili halikumfanya Herode afurahie ardhi yake kukatwa na kugawanywa ili kumfanya Cleopatra awe na furaha. Kwa hivyo, tatizo la Cleopatra lilitatuliwa mwaka wa 31 KK wakati Vita vya Actium vilipowalazimisha Antony na Cleopatra kujiua. Na kwa hivyo katika hatua hiyo, Herode sasa anajikuta akilazimika kujipendekeza kwa mtoto mpya kwenye eneo hilo, jamaa anayeitwa Octavian, ambaye hatimaye anapewa jina la Augustus.

Kwa hivyo kwanza, hata hivyo, kabla ya kushughulikia suala hilo, ilibidi ashughulikie tatizo lingine dogo, chanzo kingine cha mvutano katika ufalme wake. Hyrcanus bado alikuwapo, kuhani mkuu wa zamani. Hata bila masikio yake, Herode alimwona kama tishio.

Na hivyo, aliamuru Hyrcanus auawe. Kwa hivyo sasa huanza enzi ya ustawi wa utawala wa Herode. Herode alijionyesha kwa Augustus kama mwathirika wa usaliti wa Mark Antony.

Niangalie. Mimi ni maskini. Mark Antony amenitendea vibaya.

Na Augustus, bila shaka, ndio, hakika ninaelewa hilo. Anawatendea kila mtu hivyo, unajua. Sio faida hasa kuwa rafiki wa Mark Antony kwa sababu Mark Antony amezungushwa kidoleni mwa Cleopatra.

Augustus alimrudishia Herode ardhi zote ambazo Mark Antony alikuwa amempa Cleopatra. Pia alimthibitisha katika wadhifa wake kama mfalme wa Yudea na kumpa heshima zaidi kwa heshima ya utumishi wake na uaminifu wake kwa gavana wa

Kirumi. Sasa, Mhasmoni mwingine ataanguka kabla ya kipindi hiki cha mafanikio kuanza.

Na huyu ni mke wa Herode. Huyu ni Mariamne mwenyewe mnamo 29 KK. Mnamo 29 KK, Herode, alipokuwa akienda Rumi kujiwasilisha mbele ya Augustus, Herode alikuwa ameweka utunzaji wa Mariamne mikononi mwa mmoja wa walinzi wake walioaminika zaidi na kumwambia mlinzi huyu, nisiporudi, nataka umuue.

Mariamne ameketi pale kwenye jumba lake la kifalme, akimsubiri mumewe arudi, na anaongea, sidhani kama aliwahi kunipenda hata kidogo. Na rafiki huyu mlinzi anasema, oh, amejitolea kabisa kwako, mpenzi wangu. Hebu fikiria hili: aliniambia kwamba asiporudi, nitakuua.

Hivyo ndivyo alivyojitolea kwako. Kwa sababu fulani, Mariamne hakupenda wazo hilo sana. Na kwa hivyo, Herode aliporudi, alimpuuza, zaidi ya kawaida, na hakutaka kabisa kuwa na uhusiano wowote naye.

Na Herode anasema, kuna nini? Nilidhani angenipenda, na sijui kinachoendelea. Na hapa ndipo dada yake anapoingilia kati na kusema, huyo mjanja mdogo, amekuwa akifanya uzinzi huku wewe ukiwa umeenda, na mlinzi wako mwenyewe. Na hivyo, akiamini mashtaka, kwa sababu hakuwa na sababu ya kutoamini mashtaka, Herode aliamuru Mariamne anyongwe hadi afe.

Katika sehemu ile ile ambapo alikuwa amemuoa, kwa njia, jambo ambalo ni la kusikitisha na la kejeli. Lakini baada ya Mariamne kumuua, alikunywa pombe kupita kiasi na karibu akajiua kwa kunywa pombe kupita kiasi. Alexandra, sasa akimwona mkwewe, mkwewe wa zamani, nadhani unaweza kusema wakati huu, akiwa katika hali kama hiyo, aliamua kupanga njama ya kuchukua ufalme mwenyewe.

Na njama hiyo ilisalitiwa. Yeye mwenyewe sasa aliuawa pia. Wapinzani pekee waliobaki wa Wahasmoni kwa ajili ya kiti cha enzi walikuwa wana wa Herode mwenyewe kutoka kwa Mariamne.

Kwa hivyo, hiyo inamaliza kipindi cha ujumuishaji. Kwa enzi ya ustawi, jambo kuu tunaloweza kuzungumzia kwa kipindi hiki ni miradi ya ujenzi. Herode alienda kwenye ujenzi wa meli nyingi.

Sasa, alikuwa katika aina fulani ya ushindani na Augustus. Augustus alikuwa amejisifu kwamba alikuwa ameipata Roma kama mji wa matofali na alikuwa ameiacha kama mji wa marumaru. Naam, Herode anajaribu kufanya vivyo hivyo na Yudea.

Anajaribu kuifanya Yudea kuwa taifa kubwa na kuifanya Yerusalemu kuwa jiji la maonyesho. Na ili taifa lolote liwe kubwa, ilibidi uwe na hekalu kubwa. Na kwa hivyo

Herode aliamua kwamba alitaka kubadilisha jengo hilo dogo lililokuwa limejengwa huko nyuma mnamo 515 KK na hekalu lililofaa ufalme mkubwa.

Naam, watu wa Yerusalemu hawakuwa na msimamo wa kweli kuhusu wazo hili. Je, huyu Mwidumaya anajua nini kuhusu kujenga hekalu la Kiyahudi? Kwa hivyo, aliajiri kundi la mafundi Wayahudi kubuni kitu hicho. Na watu walipoona miundo hiyo, ilikuwa kama, loo, hilo si baya.

Unajua, hilo si baya. Zaidi ya hayo, walisema, vema, unajua, hatuwezi kuwa na kundi la wageni wanaokuja hapa na kufanya kazi kwenye jambo hili. Unajua, hii ni kazi takatifu, na lazima ifanywe na watu watakatifu.

Na kwa hivyo, Herode alichofanya ni kuwa na kundi la makuhani waliofunzwa kuwa maseremala ili kazi yote ifanywe na makuhani. Naam, unajua, tunaweza kukuacha uendeleo na hili, lakini hatuwezi kuacha kutoa dhabihu zetu. Baadhi ya watu wanafikiri kwamba hii inaweza kuwa ni njama ya kuharibu hekalu.

Unajua, anasema, nakuambia tutafanya nini. Tutajenga hekalu jipya bila kuharibu lile la zamani. Hilo ndilo alilofanya.

Walijenga hekalu jipya kuzunguka jengo la zamani kisha wakavunja jengo la zamani na kulitoa nje. Ili kupata chumba cha jengo hili la hekalu, ilibidi wasawazishe kabisa uso wa mlima. Waliujaza kwa mawe yaliyovunjika.

Walijenga ukuta wa kuzuia maji kuzunguka pande zote. Jengo la hekalu lilikuwa na ukubwa wa ekari kadhaa na, angalau wakati huo, lilikuwa jengo kubwa zaidi la hekalu, jengo kubwa zaidi kwa madhumuni ya kidini kuwahi kujengwa katika historia ya dunia. Na jinsi hekalu lilivyoielezwa ilikuwa tukufu kabisa.

Wanasema kwamba unapovuka Mediterania, ungeweza kuona jua likiangaza kutoka kwenye karatasi ya dhahabu juu ya paa la hekalu kutoka maili nyingi baharini. Marabi baadaye, ambao hawakuwahi kusema lolote zuri kuhusu Herode, walisema kwamba usingeweza kusema kwamba umeona uzuri isipokuwa umeona hekalu la Herode. Lilichukuliwa kuwa moja ya maajabu makubwa ya dunia, na watu walikuja kutoka kote katika Milki ya Kirumi kuleta utajiri na sadaka kwenye hekalu la Mungu wa Israeli huko Yerusalemu.

Kwa hivyo, mafanikio makubwa sana huko. Kaisaria ikawa jiji lake la maonyesho. Taifa kubwa sana linahitaji bandari kubwa sana, lakini hawakuwa nayo.

Kwa hivyo, alichuamua kufanya ni kujitengenezea mji ambao ungeonyesha utajiri wa ardhi yake. Alijenga mahali pa ajabu penye ukumbi wa michezo mzuri ndani yake, mji wa mtindo wa Kigiriki kweli. Hakuna njia nyingine ya kuuelezea, ila mafanikio makubwa katika kile alichofanya na Kaisaria.

Pia alijenga ngome kadhaa, ikiwa ni pamoja na ndani ya Yerusalemu yenyewe. Alijenga upya Ekari. Unakumbuka Ekari, ngome ile ya zamani ndani ya Yerusalemu ambapo waliweka wanajeshi wa Kigiriki? Naam, alijenga upya hii sasa.

Ikawa Ngome ya Antonia, iliyopewa jina la, bila shaka, Mark Antony. Ni vigumu kidogo mara tu unapoanza na mara tu unapotaja mradi wa kusimama katikati ya njia. Labda ilikuwa aibu kidogo kwake wakati huu.

Lakini hata hivyo, ilipewa jina jipya kuwa Antonia. Kwa hivyo, Ekari hiyo inajengwa upya. Pia hakuweka tu ukarimu wake kwa Wayahudi.

Pia alimwaga pesa nyingi kwenye miji ya Wagiriki ndani ya ufalme wake. Hekalu kubwa la Bwana halikujengwa tu huko Yerusalemu, bali pia mahekalu mengi ya kipagani yalijengwa kote Yudea na Galilaya na maeneo hayo kwa pesa na fedha zilizotolewa na Herode Mkuu. Alijenga upya mji wa Samaria, mji ulioharibiwa na John Hyrcanus.

Ilipewa jina Sebaste, ambalo lilikuwa sawa na Augustus kwa Kigiriki. Na likawa jiji lingine la Kigiriki. Kaisaria, hatuwezi kusesitiza vya kutosha jinsi hii ilivyokuwa jiji kubwa zaidi la bandari Mashariki.

Ilikuwa hivyo kweli. Na kwa sababu ya mambo haya yote ya ajabu ambayo Herode alikuwa akifanya, alikuwa na sifa kubwa katika Milki ya Kirumi. Na nadhani hili ni jambo moja ambalo lilinishangaza kadri nilivyozidi kujifunza hili na kujua kwamba Herode na familia yake na baadhi ya washirika wake walikuwa maarufu sana huko Roma siku hizi.

Na baadhi ya watani wa Kirumi walikuwa wakimtania Herode. Alikuwa kama moja ya mambo unayozungumzia karibu na kipozeo cha maji. Umesikia Herode alifanya nini sasa? Lakini jambo lingine alilofanya, ambalo lilikuwa muhimu sana, lilikuwa ni kupata haki za Wayahudi katika Milki yote ya Kirumi.

Wayahudi waliruhusiwa kuishi kulingana na sheria zao wenyewe, kulingana na desturi zao wenyewe, na kufanya aina ya mambo ambayo yangeimarisha utambulisho wao wa Kiyahudi. Yeye mwenyewe, alihoji kidogo. Mojawapo ya mambo wakati huu ni, kuhusu sera yake ya kigeni, aliweza kujenga urafiki wa karibu na Augustus na Agripa, ambaye alikuwa mmoja wa majenerali wengine wa Augustus.

Lakini alijizungushia washauri wa Kigiriki, Wagiriki. Aliwaleta watu hawa Yerusalemu. Alijifunza falsafa kutoka kwao.

Alijenga mahekalu haya ya kipagani. Alikuwa mwangalifu sana kuepuka kuwaudhi Wayahudi kwa tabia zake zozote, ambazo zilikuwa za kuchekesha kwa sababu hapa

alikuwa mwangalifu kuhusu kuhakikisha kwamba anaoga vizuri, kwamba anaosha mikono yake kulingana na desturi za Kiyahudi. Majumba yake yote aliyojenga , aliyafanya kuwa Jumba la Masada.

Alikuwa na Herodiamu , jumba lingine la kifalme, na kila mara zilikuwa na mabwawa ya kuogelea ya kitamaduni ambapo ungeweza kwenda kufanya usafi wako, jambo ambalo lilihitajika kwa ajili ya desturi za Kiyahudi. Kwa bidii, unajua, aliepuka mambo yote yaliyochukuliwa kuwa kinyume na sheria za Kiyahudi za kosher. Hii ilimfanya jamaa mmoja mjanja kusema kwamba anependelea kuwa nguruwe wa Herode kuliko mwana wa Herode, akicheza kidogo ukweli kwamba neno la Kigiriki la nguruwe na mwana linasikika sawa sana.

Lakini wazo, bila shaka, lilikuwa kwamba nguruwe wa Herode walilishwa vizuri na kutunzwa vizuri, ilhali wanawe walikuwa na tabia mbaya ya kufa. Tuendele. Kwa hivyo, tuendele hadi sehemu ya mwisho hapa.

Hii ni moja ya sarafu kutoka katika ufalme wa Herode, na moja ya mambo ya kuvutia hapa kuhusu sarafu hii ni kwamba utaona kinachokosekana hapa. Hakuna sura kwenye sarafu hii. Kwa kawaida, sarafu, hata, bila shaka, hadi leo, tuna sura za marais wetu kwenye sarafu zetu.

Ukiangalia sarafu za wafalme wa Kigiriki, pia zilionyesha uso wa miungu au wao wenyewe kwa nyakati tofauti. Hakuna nyuso kwenye sarafu hizi. Kwa nini? Kwa sababu Wayahudi waliiona hiyo kuwa sanamu ya kuchonga.

Kwa hivyo, haukupaswa kuwaudhi Wayahudi kwa kuweka sanamu za kuchonga kwenye sarafu yako. Kuna magofu ya Kaisaria hapa, na watu wanafurahia, lakini hii haiwezi kuanza, bila shaka, kukuambia aina ya utukufu ambao mahali hapa palikuwa nao zamani.

Alitumia zege fulani ambayo huganda kwenye maji. Ni uvumbuzi mpya kabisa kwa wakati huu, na waliitumia kujenga chini ya maji hapa ili waweze kuwa na mifumo hii mizuri ya gati ambapo watu wangeweza kuingia. Huu ni mfano wa hekalu la Herode, na unaweza kupata taswira ya jinsi lilivyoonekana, lakini lilikuwa refu zaidi kuliko hekalu la Hekalu la Pili, iwe hekalu lililojengwa mwaka 515 au hata kwa jambo hilo, kuliko Hekalu la Sulemani.

Ni vigumu kidogo kuitendea haki hapa kwa sababu huu ni mfano tu, bila shaka. Unaweza kuona kutoka nyuma hapa kwamba si mkubwa sana, lakini tata yenyewe ilikuwa kubwa na nzuri na ya ajabu, kama nilivyosema hapo awali. Kwa hivyo, hebu tuzungumzie mateso yake ya nyumbani kuanzia 13 KK hadi 4 KK.

Hofu ya Herode ilimfanya awaue wanawe wengine watatu. Alikuwa na wake 10. Mke wake wa kwanza, Doris, alikuwa mtu wa kawaida.

Yeye ndiye yule ambaye alikuwa amemfukuza na kumfukuza pamoja na mwanawe. Alikuwa na mwana aliyeitwa Antipater. Alipoanza kufikiria kwamba labda wanawe wengine walikuwa wakipanga njama ya kumnyang'anya kiti chake cha enzi, alimrudisha yeye na mwanawe Yerusalemu ili kutoa mpinzani mwingine anayeweza kuwania kiti chake cha enzi.

Tuna Mariamne, ambaye ni mama wa Alexander na Aristobulus, ambao aliwaua. Alexander na Aristobulus, wavulana hao wawili, walipelekwa Roma kupata elimu nzuri ya Kirumi. Mariamne II alikuwa na wake wawili walioitwa Mariamne, amini usiamini.

Alikuwa na mwana aliyeitwa Herode. Alikuwa na mke aliyeitwa Malthus, na alikuwa Msamaria, ambaye pia nina uhakika hakumpatia marafiki wowote, lakini alikuwa mama wa jamaa kadhaa walioitwa Arkelao na Antipa. Kisha mwanamke aliyeitwa Kleo wa Yerusalemu, naye alikuwa mama wa jamaa aliyeitwa Filipo.

Baadhi ya wavulana hawa watarithi baadaye mamlaka na ugavana. Lakini Aleksanda na Aristobulus, wana wawili wa Mariamne, waliporudi kutoka Roma, hawakuwa tayari kumkaribia baba yao, kama unavyoweza kufikiria, wakijua kwamba alikuwa amemuua mama yao. Kwa hivyo, Salome aliamua kuzidisha hali hiyo kwa kuwasingizia Herode, na hatimaye, Herode akaamini kwamba walikuwa wakipanga njama dhidi yao na kuwafanya wote wawili wauawe.

Kwa hivyo, shaka ya Herode, chuki yake, iliongezeka. Alijenga ngome kadhaa, na Herode alikuwa wa ajabu mahali hapa kwa sababu alikuwa akicheza mchezo wa makombora. Siku zote aliogopa mtu alikuwa akijaribu kumuua.

Kwa hivyo, alijenga ngome hizi katika sehemu mbalimbali kuzunguka himaya yake, kisha angeenda, na angeishi kwenye ngome moja kwa muda. Kisha akahamia kwenye ngome nyingine, na hangeacha anwani ya kupeleka. Kwa hivyo, watu hawakujua haswa alikuwa wapi kwa sababu alikuwa akiwaogopa watu kila wakati katika kipindi hiki.

Karibu na mwisho wa maisha ya Herode, mwanawe Antipater alijaribu kupata kiti cha enzi. Alitaka kujaribu kumuua Herode. Ilikuwa kama mojawapo ya njama hizo ndogo za ajabu.

Walikuwa wanaenda kumtia sumu, kwa hivyo Antipater anamfanya mnyweshaji wa Herode aweke sumu kwenye divai, lakini kwa namna fulani mnyweshaji anaishia kunywa kikombe mwenyewe na kuishia kufa. Kwa hivyo jamaa huyu anapokufa ghafla kwa kikombe kilichokusudiwa Herode, Herode, bila shaka, anajua kwamba mtu fulani alikuwa akijaribu kumuua. Kama nilivyosema, kwa sababu tu una wasiwasi haimaanishi kwamba kila mtu hayuko tayari kukukamata.

Kwa hivyo, Antipater anakamatwa, anachunguzwa, na hatimaye anauawa. Kwa hivyo, katika kipindi hiki, bila shaka, tuna tukio la kuchinjwa kwa watu wasio na hatia. Yesu alizaliwa labda wakati fulani karibu miaka sita kabla ya Kristo.

Hebu tufikirie hilo. Lakini wakati huo, Herode alikuwa katika udanganyifu wake wa hofu, akifikiri kwamba kila mtu alikuwa akipanga njama dhidi yake. Na wakati hawa mamajusi watatu, au hata kama walikuwa wengi kiasi gani, walipofika Yerusalemu wakisema, hei, tunasikia kwamba kuna mfalme mpya Yerusalemu! Unajua? Herode hakuwa karibu kulalia kitu kama hicho.

Kwa hivyo, Herode anakufa mwaka wa 4 KK. Ana umri wa miaka 70 hivi wakati huu. Anaacha wana wachache nyuma, na wana wote watatu wanashindana kutawazwa kuwa mfalme wa Yudea.

Vumbi linapotulia, hakuna hata mmoja wao anayeteuliwa kuwa mfalme wa Yudea. Badala yake, wote ni magavana walioteuliwa wa falme mbalimbali huko Yudea. Mmoja wa wana hawa tunamjua vizuri sana.

Mmoja wao ni Herode, na anakuwa maarufu sana katika matukio katika Agano Jipya. Pia tunaye Filipino, ambaye yuko kaskazini mwa Trakoniti, ambaye pia anatajwa katika Agano Jipya. Arkelao, ambaye alipewa ugavana wa Yudea, hakudumu kwa muda mrefu, kwa sababu aliondolewa madarakani baada ya miaka michache sana na kupelekwa uhamishoni kwa sababu ya uzembe wake na kwa sababu ya ufiadini wake.

Kwa hivyo, baadhi ya ngome zilizojengwa. Inavyoonekana, Herode alizikwa huko Herodiamu, na ninachoelewa ni kwamba hivi karibuni wanafikiri wamegundua kaburi lake. Hili lilikuwa jambo ambalo, kwa muda mrefu sana, hawakuwa na wazo lolote kuhusu mahali alipozikwa.

Kuna hadithi, ambayo inaweza kuwa kweli au la, kwamba Herode alikuwa ameamuru kwamba watu wote mashuhuri katika miji yote ya Yudea wakusanyike pamoja katika uwanja wa michezo alipokuwa amelala kitandani mwake cha kufa, na kwamba alipokufa, Herode alitaka watu wote mashuhuri wauawe ili kuwe na kilio kikubwa cha huzuni ambacho kingesikika wakati wa kifo cha Herode. Kwa bahati nzuri, kwa heri, amri hiyo haikutekelezwa kamwe, kama kweli kulikuwa na amri ya aina hiyo au la. Lakini hizi ndizo aina za matendo ambazo watu waliamini kuhusu Herode wakati huo.

Kwa hivyo, tunaweza kusema nini kuhusu mtu huyu, zaidi ya ukweli kwamba aliacha fujo baada yake? Kwa hivyo hapa tuna Archelaus, gavana wa Yuda hadi 4 BK. Herode Antipa, aliyetawala Galilaya hadi 39 BK, pia aliondolewa madarakani na kupelekwa uhamishoni, na huyu bila shaka ndiye mtu aliyesimamia kesi ya Yesu. Na kisha Filipino, aliyetawala Iteria na Trakoniti, alikufa mnamo 34 BK, na kwa kweli alikufa kwa sababu za asili.

Sio wanaume hawa wote waliopata mwisho mbaya. Lakini tunaweza kusema nini kuhusu Herode? Kwa nini tunamwita mkuu? Ningesema hasa kwa sababu ya miradi yake mikubwa ya ujenzi, lakini huwezi kupuuza jinsi alivyolinda haki za Wayahudi katika himaya yote. Huu ulikuwa ufanisi mkubwa.

Kwa sababu ya kazi ya Herode, kwa sababu ya juhudi zake zisizochoka kwa niaba ya watu wake, Wayahudi walibaki salama kabisa huko Yudea. Hata baada ya uasi mkubwa mnamo 70 BK , hata baada ya kupotea kwa hekalu lao, Wayahudi waliendelea kuwa na uwezo wa kutumia haki na aina fulani ya nafasi ya upendeleo katika himaya ya Kirumi. Kwa hivyo, hawakuwa na budi kumpenda, na hawakumpenda.

Lakini kwa upande mwingine, hawangeweza kusema kwamba Herode hakuwafanyia chochote kwa sababu hakika alikuwa amewafanyia. Lakini kufikia mwisho wa utawala wake, wakati wa kifo chake, uadui ulikuwa unaongezeka hadi mahali ambapo ulijua kitu kitavunjika. Na ilichukua miongo michache, lakini hatimaye ilifanyika.

Huyu ni Dkt. Anthony Tomasino na mafundisho yake kuhusu Uyahudi kabla ya Yesu. Huu ni kipindi cha 13, Herode Mkuu.